

Per tutto erano cresciuti i canneti, verso S. Giuliano specialmente e presso S. Marta, alla famosa Punta detta posteriormente dei Lovi⁴.

Il 1 luglio 1339 si mandava Antonio Soranzo a trattar sul corso della Brenta con Ubertino da Carrara, che aveva già mandato per ciò a Venezia un suo messo, un certo ser Sacheto; e il 16 ottobre il carrarese si offriva liberalmente di far chiudere le due rotte di Oriago, magari a tutte sue spese, per una via molto più vantaggiosa, più facile e meno costosa di quella progettata dai

ubi videbitur oportere. Et interim donec compleantur laboreria supradicta non debeat modo aliquo vel ingenio concedi alicui gratia de ponendo amplius in dictis partibus molendinum aliquem vel sandonos. Et pro accipienda aqua debeat fieri et poni gurne quando et melius apparebit ».

12 settembre 1339. « Hoc est consilium XII Sapientum electorum pro facto aggeris aquarum et paludum etc.

Cum per ducale dominium fuerint electi et depu-tati XII, qui examinare deberent aquas aggeres et paludes cum plena libertate providendi et ordinandi super eis et quolibet eorum sicut sibi pro duabus partibus pro bono et conservatione terre expediens videretur dictique Sapientes plures vidissent ad oculum et examinassent statum et condiciones omnium predictorum exquisito etiam consilio et auditis diversis opinionibus complurium proborum virorum in talibus peritorum nec non examinatis et discussis . . . omnibus et super ipsis habita meditatione congrua et deliberatione solemni implorato auxilio Jeshu Kristhi qui cunctos custodit et salvat Consilium unius ex dictis Sapientibus in concordia taliter est sic captum determinatum et ordinatum extitit inter ipsos videlicet Quod primo et de presenti reparetur agger noster, qui nunc est ab uno capite ad aliud ubi est secundum quod videbitur expediens, cum sit multum necessarium, hoc autem facto fiat unus agger super terrenum Trevisanum, qui debeat continuare cum nostro. Sed quia ad presens propter abundantiam et tumiditatem aquarum videri non potest ubi caput dicti aggeris debeat firmari provideatur per dominum tempore congruo de mittendo ad videndum ubi caput dicti aggeris incipi debeat et firmari, faciendo dictum aggerem nostrum ire quanto plus poterit per prope rippam fluminis Botenici usque ad nostrum aggerem antedictum: Quo quid aggere novo facto et totaliter completo claudantur omnes bucce videlicet Rivi Vitalis, Tergole et Vissignoni, et bucha Bolpadii dimittatur ».

eodem die. « Preterea cum sint plures roste in taiata occasione sandonorum et aliter que impediunt quod aqua non faciat cursum quod deberet sintque etiam damnose et multi impedimenti euntibus et re-deuntibus providerunt et ordinaverunt dicti Sapientes Quod nulla molendina possint habere rostas plurimum VI pedibus et ille que essent plurimum debeat reduci ad illam mensuram Intelligendo quod illi qui habent molendina non possint se plus extendere in flumine

quam nunc sint Et debeat similiter destrui ille que sunt ex opposito molendinorum versus canetum et omnes alie que sunt etiam sine molendinis nec possint a modo ulterius vel aliter fieri ullo modo Et predicta servari debeat videlicet de removendo et reducendo ad illas mensuras ut superius dictum est utque ad unum mensem proxime secutorum a die videlicet quo presens pars fuerit proclamata sub illis penis que dominio videbuntur » (*Capitol.* I, cc. 24-25).

¹ 13 luglio 1339. « Cum sit quedam puncta cane-torum que de versus Brentam veterem extenditur et respicit versus Sanctham Martham que poterit tolli de facili et sine magnis expensis ad vangam videlicet et pironum visa experientia facta per barratores que Sapientes illuc propterea conduxerunt consulerunt pro bono civitatis et consumacione ipsius puncte et cane-torum quod ordinetur et stridetur quod nulla persona possit accipere barros de aliquo alio loco quam de loco et puncta prefata Incipiendo de presente que re-spicit versus Sanctham Martham Et continuando versus aggerem Et propterea ponantur ibi palli et mete sicut fuerit oportunum Et quicumque contrafecerit cadat in penam scilicet XL parvorum pro burchio et alio navigio Exceptando et declarando quod cuique sit licitum et pro lapidibus scutellis et puteis et aliis laboreriis de crete accipere credam undecunque sicut faciunt ad presens Et hec comittantur Capitibus postarum qui teneantur excutere dictam penam et habeant tertium accusator si fuerit si per eum accusationem inveniatur veritas habeat similiter tertium et reliquum fit Comunis Comittendo etiam ipsis officialibus quod pro consumando melius et citius ipsam punctam et caneta possint expendere de denariis Comunis nostri libra mille in anno dando de hac pecunia tam illis qui vadunt illuc ad accipiendo de ipso terreno quantum aliis quos mittent illuc sicut et quantum eis videbitur Et istud quod dicitur de expendendo duret usque ad duos annos Et in fine dicti termini Consiliari: debeat venire ad consilium Rogatorum et XL ut possit fieri de facto dicte puncte sicut oportebit pro meliori » (*Capit.* I, c. 25).

La Brenta vecchia, di cui qui si parla, è tutt' altra cosa da quella che con il fiume di Oriago chiudeva il territorio di S. Ilario e i Visignoni; essa è quel tronco di Brenta, che nella carta Valier appare intestato di sotto ad Oriago, che fu così intestato forse ancora nel 1191 (Ved. Pa. IV, p. 123, n.^a) e nel quale la Brenta riversavasi ogni qual volta irrompeva da Oriago verso il Bottenigo: corrisponderebbe press' a poco, anche